

Nedostatky v přepravních dokladech ADR.

Přepravní doklad je jeden z dokladů, který je vyžadován dohodou ADR jako povinný. Znamená to, že dopravní jednotka převážející nebezpečné věci musí být tímto přepravním dokladem bezpodmínečně vybavena. Samozřejmostí je, že v přepravním dokladu, případně v přepravních dokladech, musí být uvedeny všechny nebezpečné věci, které jsou v daném okamžiku přepravovány.

Dohoda ADR nedefinuje formu přepravního dokladu, z tohoto důvodu přepravním dokladem z hlediska ADR může být i např. dodací list, ovšem se všemi vyžadovanými náležitostmi. V úvahu je ovšem potřeba vzít i ostatní právní normy, především Úmluvu CMR.

Předepsané údaje pro přepravní doklad z hlediska ADR jsou řešeny v oddílu 5.4.1 dohody.

Každý přepravní doklad musí pro každou nebezpečnou látku obsahovat následující údaje:

		<i>např.</i>
a)	UN číslo s předřazenými písmeny UN	UN 1220
b)	Oficiální pojmenování pro přepravu, případně doplněné technickým názvem v závorkách	METHANOL LÁTKA HOŘLAVÁ, KAPALNÁ, J.N. (OBSAHUJE XYLEN A BENZEN)
c)	Třída 1	klasifikační kód – tabulky 3.2.1 A sl. (3b) čísla vzorů bezpečnostních značek tabulka 3.2.1 A sl. (5) (jiné než 1, 1.4, 1.5, 1.6) v závorce za klasifikačním kódem
	Třída 7	Číslo třídy „7“
	Jiné třídy	tabulka 3.2.1.A sl. (5), sl. (6): - Číslo vzorů bezpečnostních značek, - pokud je více vzorů, další v závorkách - nejsou žádné vzory bezpečnostních značek, místo nich se uvede třída
d)	Obalová skupina, které mohou předcházet písmena „OS“	II OS II
e)	Počet a popis kusů, pokud je aplikovatelné	1 bedna
f)	Celkové množství každé položky nebezpečného zboží (jako objem, celková hmotnost, čistá hmotnost)	2 000 kg, 2 000 litrů
g)	Jméno a adresa odesílatele	*
h)	Jméno a adresa příjemce(ů)	*
i)	Prohlášení vyžadované podmínkami případné zvláštní dohody	*

Umístění a pořadí těchto údajů v přepravním listu je libovolné,
kromě údajů pod písmeny a) b) c) d),
které musí být v pořadí a) b) c) d).
příklad:

UN 1220 METHANOL, 3 (6.1), II

ADR dále řeší ve zvláštních ustanoveních zápisy v přepravním dokladu například pro odpady, pro prázdné nevyčištěné obalové, přepravní a dopravní prostředky, dále pro ustanovení o vynětí z platnosti týkajících se množství přepravovaných jednou dopravní jednotkou, a další. Vybrané zápisy včetně popisu jsou uvedeny níže.

Zvláštní ustanovení pro odpad	Před UN číslem a oficiálním pojmenováním uvést slovo „ODPAD“ ODPAD, UN 1230 METHANOL, 3(6.1), II
Zvláštní ustanovení pro nebezpečné věci balené v omezených množstvích	V přepravním listu se nemusí uvádět žádné údaje při přepravě v omezených množstvích
Zvláštní ustanovení pro záchranné obaly	Za popisem věcí slova: - ZÁCHRANNÝ OBAL
Zvláštní ustanovení pro prázdné nevyčištěné obalové, přepravní a dopravní prostředky (které obsahují zbytky nebezpečných věcí jiných tříd než třídy 7)	Před nebo za oficiálním pojmenováním pro přepravu slova: - PRÁZDNÝ, NEVYČIŠTĚNÝ - ZBYTEK, POSLEDNÍ OBSAH
	V přepravním listu se neuvádí celkové množství
	Prázdné nevyčištěné obaly, prázdné nevyčištěné nádoby na plyny s vnitřním objemem nejvýše 1000 litrů - PRÁZDNÝ OBAL + 5.4.1.1.1 c) - PRÁZDNÁ NÁDOBA + 5.4.1.1.1 c) - PRÁZDNÁ IBC + 5.4.1.1.1 c) - PRÁZDNÝ VELKÝ OBAL + 5.4.1.1.1 c) Neuvádí se: 5.4.1.1.1 a), b), d), e), f) př. PRÁZDNÝ OBAL, 6.1 (3)
	- poslední naložené věci byly věci třídy 2, potom může být 5.4.1.1.1 c) nahrazeno číslem třídy „2“ př. PRÁZDNÝ OBAL, 2
	Prázdné nevyčištěné přepravní a dopravní prostředky jiné než obaly, prázdné nevyčištěné nádoby na plyny s vnitřním objemem větším než 1000 l, předřadí se údaj: - PRÁZDNÉ CISTERNOVÉ VOZIDLO - PRÁZDNÁ SNÍMATELNÁ CISTERNA - PRÁZDNÝ CISTERNOVÝ KONTEJNER - PRÁZDNÁ PŘEMÍSTITELNÁ CISTERNA - PRÁZDNÉ BATERIOVÉ VOZIDLO - PRÁZDNÝ MEGC - PRÁZDNÉ VOZIDLO - PRÁZDNÝ KONTEJNER - PRÁZDNÁ NÁDOBA následovaný slovy „POSLEDNÍ NÁKLAD“ Př. PRÁZDNÉ CISTERNOVÉ VOZIDLO, POSLEDNÍ NÁKLAD: UN 1098 ALLYLALKOHOL, 6.1 (3), I. Údaj o množství se neuvádí
	Prázdné nevyčištěné zpět k odesílateli: mohou se použít přepravní doklady, vystavené pro přepravu s tímto nákladem. Údaj o množství se odstraní (vymazáním, škrtnutím,..) a nahradí slovy: PRÁZDNÝ, NEVYČIŠTĚNÝ ZPĚT
Přeprava prázdných nevyčištěných cisteren, bateriových vozidel a MEGC do nejbližšího místa k vyčištění, nebo opravě: PŘEPRAVA PODLE 4.3.2.4.3 Nejsou-li hermeticky uzavřeny jako v naplněném stavu a nemohou-li být dodržena ustanovení ADR pak přeprava musí být provedena při dodržení odpovídajících opatření k zabezpečení bezpečnosti a zabránění úniku nebez. věcí	

	<p>Přeprava prázdných nevyčištěných vozidel a kontejnerů do nejbližšího místa k vyčištění, nebo opravě: PŘEPRAVA PODLE 7.5.8.1 Po vykládce zjištěn únik nebezpečných věcí. Vyčištění není možné provést na místě. Přeprava do nejbližšího místa s přiměřenou bezpečností, nutno zabránit nekontrolovanému úniku nebezpečných věcí.</p>
Zvláštní ustanovení pro přepravu v přepravním řetězci s námořní nebo leteckou dopravou	<p>PŘEPRAVA PODLE 1.1.4.2.1 Kusy, kontejnery, přemístitelné cisterny a cisternové kontejnery neodpovídají plně ustanovením ADR pro balení, označení a bezpečnostní značky na kusech nebo označení velkými bezpečnostními značkami a oranžovými tabulkami, ale odpovídají ustanovením IMDG Code, nebo ICAO Technical Instructions.</p>
Zvláštní ustanovení o vynětí z platnosti týkajících se množství přepravovaných jednou dopravní jednotkou	<p>V přepravním listu musí být uveden tento zápis: Náklad nepřekračující limity pro vynětí z platnosti předepsané v 1.1.3.6</p>
Zvláštní ustanovení pro přepravu IBC po uplynutí data platnosti poslední periodické zkoušky nebo periodické inspekce.	<p>PŘEPRAVA PODLE 4.1.2.2 IBC nesmějí být plněny a podávány k přepravě po datu uplynutí doby platnosti poslední periodické zkoušky nebo inspekce. Avšak IBC naplněná před datem uplynutí doby platnosti poslední periodické zkoušky nebo inspekce, může být přepravena v období nejvýše tři měsíců po uplynutí tohoto data. Kromě toho může být IBC přepravena po datu uplynutí doby platnosti poslední periodické zkoušky nebo inspekce: - po vyprázdnění, ale před vyčištěním, pro účely provedení předepsané zkoušky nebo inspekce před opětovným naplněním; a - pokud neschválí jinak příslušný orgán, v období nepřekračujícím šest měsíců po datu uplynutí lhůty platnosti poslední periodické zkoušky nebo inspekce, aby se umožnilo vrácení nebezpečných věcí nebo zbytků k jejich vhodné likvidaci nebo recyklaci.</p>
Zvláštní ustanovení pro přepravu ve vícekomorových cisternových vozidlech nebo dopravních jednotkách s více než jednou cisternou	<p>Dopravní jednotky přepravující látky UN čísel 1202, 1203, 1223, 1268, 1863 ve vícekomorových cisternových vozidlech lze označit zjednodušeně oranžovými tabulkami specifikujícími látku s nejnižším bodem vzplanutí a to pouze vzadu a vpředu dopravní jednotky. - látky obsažené v každé cisterně nebo komoře cisterny musí být uvedeny v přepravním dokladu</p>
Zvláštní ustanovení pro přepravu zahřátých látek	<p>Látky podávány k přepravě: - v kapalném stavu při teplotě $\geq 100^{\circ}\text{C}$, nebo - v tuhém stavu při teplotě $\geq 240^{\circ}\text{C}$ - oficiální pojmenování toto nevyjadřuje, (ROZTAVENÁ, V ZAHŘÁTEM STAVU) musí se uvést slovo ZAHŘÁTÁ před oficiální pojmenování pro přepravu.</p>
Zvláštní ustanovení pro přepravu látek stabilizovaných řízením teploty	<p>Pokud je slovo „Stabilizovaná“ součástí oficiálního pojmenování pro přepravu, je-li stabilizace dosaženo řízením teploty, v přepravním dokladu nutno uvést: Řízená teplota: .....°C Kritická teplota: .....°C</p>
Informace vyžadované podle zvláštního ustanovení 640 v kapitole 3.3	<p>Sl. (6) tabulky 3.2.1 A „Zvláštní ustanovení 640X“. „X“ je písmeno ve sloupci (6) rozlišující fyzikální a technické vlastnosti určitých látek téže obalové skupiny pro přepravu v cisternách. Potom nutno uvést v přepravním listu např. „Zvláštní ustanovení 640D“</p>
Zvláštní ustanovení pro přepravu tuhých látek v kontejnerech pro volně ložené látky odpovídajících oddílu 6.11.4	<p>V přepravním listu musí být zápis: „Kontejner pro volně ložené látky BK(x) schválený příslušným orgánem .....“</p>
Zvláštní ustanovení pro třídu 1	<p>Viz. 5.4.1.2.1 ADR</p>

Dodatečná ustanovení pro třídu 2	Při přepravě směsí v cisternách nebo bateriových vozidlech, MEGC, musí být uvedeno složení směsi v % objemu nebo % hmotnosti . Složky menší než 1% se uvádět nemusejí.
	Opakovaně plnitelné tlakové nádoby musí být podrobovány periodickým inspekčním. Tlakové nádoby nesmějí být plněny po uplynutí lhůty pro provedení inspekce, avšak smějí být přepravovány po vypršení termínu za účelem provedení inspekce nebo jejich likvidace. V přepravním dokladu nutno uvést: „ Přeprava podle 4.1.6.10. “
Dodatečná ustanovení pro - samovolně se rozkládající látky třídy 4.1 a - organické peroxidy 5.2	Pokud vyžadují během přepravy řízení teploty nutno uvést v přepravním listu: Řízená teplota: .....°C Kritická teplota: .....°C
	Pokud příslušný orgán povolí, že se není nutno použít bezpečnostní značku č. 1 (pro určité látky), musí se uvést v přepravním dokladu: „ Bezpečnostní značka podle vzoru č. 1 není vyžadována. “
	Přeprava za podmínek, kdy se vyžaduje schválení přepravy, v přepravním listu nutno uvést: „ Přeprava podle 2.2.58.1.8 “
	Přeprava vzorků, v přepravním dokladu nutno uvést: „ Přeprava podle 2.2.52.1.9 “
	Přeprava samovolně se rozkládajících látek typu G, v přepravním listu nutno uvést: „ Není látkou samovolně se rozkládající třídy 4.1 “
	Přeprava organických peroxidů typu G, v přepravním listu nutno uvést: „ Není látkou třídy 5.2 “
Dodatečná ustanovení pro třídu 6.2	K údajům o příjemci musí být doplněno: jméno a číslo telefonu odpovědné osoby
Dodatečná ustanovení pro třídu 7	Viz. 5.4.1.2.5 ADR
Věci nepovažované za nebezpečné	Věci dle tabulky 3.2.1.A, které nepodléhají ADR, odesílatel může zapsat v přepravním listu: „ Věci nespádají do třídy ... “ (vhodné pokud je předpoklad, že věci budou považovány za nebezpečné a podrobovány kontrole během přepravy).

Údaje uvedené v dokladu musí být v **úředním jazyce odesílající země a též**, pokud tímto jazykem není angličtina, francouzština nebo němčina, v **angličtině, francouzštině nebo němčině**.

Při silničních kontrolách jsou poměrně často zjištěny případy kdy přepravní doklad neodpovídá ustanovením dohody ADR. Ve většině případu se jedná o porušení při vnitrostátní přepravě nebezpečných věcí, v mezinárodní přepravě je situace o mnoho lepší.

Mezi hlavní nedostatky v přepravních dokladech, zjištěné během silničních kontrol patří především:

- pořadí údajů v přepravním dokladu není v souladu s ustanovením ADR 5.4.1.1.1
např.: *METHANOL, 3 (6.1), UN 1220, II*
Tento zápis vychází z dřívě platných znění dohody ADR (2005 a starší). Vyskytoval se ještě několik měsíců po přechodném období na novou ADR 2007. Nyní je toto porušení již výjimečné. Dle ADR 2007 je povolen pouze zápis v tomto pořadí:
UN 1220 METHANOL, 3 (6.1), II
- různé dodatečné zápisy do předepsaného pořadí údajů v přepravním listu
např.:
UN 2211 KULIČKY POLYMERNÍ, ZPĚŇOVATELNÉ, bezpečnostní značka není, III
Správný zápis:
UN 2211 KULIČKY POLYMERNÍ, ZPĚŇOVATELNÉ, 9, III
- v případě cisternových vozidel chybí přepravní doklad pro jízdu prázdného nevyčištěného vozidla, řidič obvykle předkládá přepravní doklad pro předcházející náklad, potvrzený příjemcem.
- Nesprávná terminologie vycházející z předchozích, nyní již neplatných, ADR
- Zápis v přepravním dokladu proveden pouze v jazyce odesílací země, nikoliv už v druhém jazyce (angličtina, němčina, francouzština). Dále nepřehledné kombinace zápisů v různých jazycích.

Následují nejzávažnější porušení týkající se přepravních dokladů často související se zatajením, nepřiznáním přepravovaných nebezpečných věcí, ať už úmyslně, nebo z pouhé neznalosti:

- Řidič nemá žádný přepravní doklad pro přepravované nebezpečné látky
- Zápisy dle ADR zcela vypuštěny, nebo neúplné, například uvedeno UN číslo, ale chybí velmi důležitý údaj o obalové skupině.

Přepravní list neplní pouze funkci dokladu o uzavření přepravní smlouvy, ale je současně i důležitým dokumentem v případě havárie, či mimořádné události. Zasahující složky získávají z tohoto přepravního dokladu cenné informace o druhu přepravovaného nákladu a následně stanovují případné postupy při zásahové akci. Proto je třeba toto vždy zvážit a dbát na důslednost při jeho vyplňování.

Ing. Vlastimil Bártů
Centrum služeb pro silniční dopravu
21.4.2008